

ЗАКЉУЧАК

Проценом ризика од катастрофа за град Краљево, идентификоване су и обрађене следеће опасности:

1. Земљотреси
2. Клизишта, одрони и ерозије
3. Поплаве
4. Епидемије/пандемије и
5. Пожари на отвореном (шумски пожари)

У односу на методолошки приступ, као и расположивост података, претходно наведени ризици су оцењени, у смислу прихватљивости, а у односу на два сценарија:

- 1- Сценарио за највероватнији нежељени догађај и
- 2- Сценарио за нежељени догађај са најтежим могућим последицама.

Резултати изведених анализа ризика представљени су у виду матрица, а збирна матрица је дата у наставку:

Сценарио – највероватнији догађај са нежељним последицама

Матрица - Укупан ризик

Катастрофална	Последице	5								Веома висок (црвена)
Озбиљна		4								Висок (наранџаста)
Умерена		3								Умерени (жута)
Мала		2								Низак (зелена)
Минимална		1								
			1	2	3	4	5			
			Вероватноћа							
			Занемарљива	Мала	Средња	Велика	Изразито велика			

Сценарио – нежељени догађај са најтежим могућим последицама

Матрица - Укупан ризик

Катастрофална	Последице	5								Веома висок (црвена)
Озбиљна		4								Висок (наранџаста)
Умерена		3								Умерени (жута)
Мала		2								Низак (зелена)
Минимална		1								
			1	2	3	4	5			
			Вероватноћа							
			Занемарљива	Мала	Средња	Велика	Изразито велика			

У односу на различите сценарије, за све анализиране опасности су одређени нивои и прихватљивости ризика:

Табела – нивои и прихватљивост ризика

Боја нивоа ризика	Ниво ризика	Прихватљивост	Анализиране опасности	Захтев
	Веома висок (црвена)	Неприхватљив	Пандемија – сценарио 1*	Веома висок и висок ниво ризика, захтевају третман ризика ради смањења нивоа прихватљивости
	Висок (наранџаста)	Неприхватљив	Земљотрес – сценарио 1 Пандемија – сценарио 2 Клизишта, одрони и ерозије – сценарио 2 Пожари на отвореном – сценарио 2 Поплаве – сценарио 2	
	Умерени (жута)	Прихватљив	Земљотрес – сценарио 2 Клизишта, одрони и ерозије – сценарио 1 Пожари на отвореном – сценарио 1 Поплаве – сценарио 1	Умерени ниво ризика може да значи потребу предузимања неких радњи
	Низак (зелена)	Прихватљив	-	Низак ниво ризика може значити да се не предузима никакав радња

Напомена:

*Сценарио 1 представља Сценарио за највероватнији нежељени догађај, док Сценарио 2 је Сценарио за нежељени догађај са најтежим могућим последицама.

У односу на ниво ризика, односно, прихватљивост, у овом документу је приказан Третман ризика за сваку идентификовану и обрађену опасност. Циљ третмана ризика јесте предузимање одређених мера (у овом документу је дат приказ мера превентиве и мера реаговања), које доприносе смањењу нивоа ризика до нивоа прихватљивости.

Како је третман ризика процес, неопходно је пажљиво и детаљније приступити његовом програмирању и евалуацији. Из ових разлога, третман ризика ће детаљније, односно, свеобухватније, бити приказан у Плану смањењу ризика од катастрофа за град Краљево. Ова План, као и План заштите и спасавања од катастрофа за град Краљево, су два документа која ће бити израђена и донета након доношења овог планског акта.

Приоритети у имплементацији мера тертамана или смањења ризика од катастрофа, као што је напред наведено, биће детаљно обрађени у Плану смањења ризика од катастрофа за град Краљево, а начелно су:

- **Приоритет 1** – *креирање нормативног оквира* за ефикасан систем смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама;
- **Приоритет 2** – *изградња ефикасног институционалног система* смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама;
- **Приоритет 3** – *материјално-техничка надоградња система* смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама и
- **Приоритет 4** – *успостављање функционалности система* смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама кроз развој система цивилне заштите, добровољног ватрогаства, организацијом вежби цивилне заштите, међуопштинском

сарадањом, укључивањем грађана, деце и посебно осетљивих категорија становништва (стари, болесни, маргинализоване групе, особе са инвалидитетом), организацијом трибина, предавања и едукацијом итд.

Имплементација свих 4 приоритета ће се, у односу на могућности, спроводити паралелно, али овом приликом је неопходно истакнути следеће активности које ће бити у фокусу интересовања града Краљева:

1 – Израда **Плана заштите и спасавања од катастрофа за град Краљево и Плана смањења ризика од катастрофа, као и Плана спремности и одговора на јавноздравствене ризике у кризним ситуацијама** (видети: <http://civilnazastitakraljevo.rs/plan-javnozdravstveni-rizici/>).

2 – Даља **изградња и јачање система цивилне заштите** на територији града Краљева, што укључује следеће:

- a) Развој мреже повереника и заменика повереника цивилне заштите на сеоским и приградским подручјима, а посебно у стамбеним заједницама на територији града Краљева;
- b) Развој добровољног ватрогаства, са тенденцијом да се у сваком већем насељеном месту, а посебно у сеоским срединама, формира добровољно-ватрогасно друштво;
- c) Укључивање посебно осетљивих категорија становништва у систем цивилне заштите;
- d) Укључивање удружења грађана од значаја у систем цивилне заштите (планинарска друштва, ловци, еколози и сл.)

3 – Јачање система смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама кроз **међуопштинску сарадњу** – слив Западне Мораве (<https://riskzm.rs/>), учешће у одборима и мрежама СКГО (<https://www.skgo.org/>), учешће у платформи MCR 2030 УНДРР-а (Making Cities Resilient – начинимо градове резилијентним/отпорним, видети: <https://mcr2030.undrr.org/>).

4 – Наставак организације и даљи развој успостављених **вежби цивилне заштите** поводом Светског Дана цивилне заштите – 1. март (видети: <http://civilnazastitakraljevo.rs/2663-2/>) и Међународног Дана смањења ризика од катастрофа – 13. октобар (<http://civilnazastitakraljevo.rs/13-oktobar-medjunarodni-dan-smanjenja-rizika-od-katastrofa/>).

5 – Спровођење одређених мера у циљу смањења ризика од катастрофа кроз процесе планирања/пројектовања и изградње инфраструктуре на територији града Краљева. Ове мере се посебно односе на укључивање новонасталих ризика од измењених климатских услова, попут веће количине падавина или високих/екстремних температура. Мере у циљу **унапређења инфраструктуре** на територији града Краљева, као и **изградњи заштитне инфраструктуре**, планирају се и спроводе у оквиру Програма за уређивање грђевинског земљишта, а преко ЈП за уређивање грађевинског земљишта (видети: <http://www.direkcijakv.net/>). Измењени климатски услови доводе и до развоја нежељених сценарија на територији града Краљева, попут велике количине падавина у кратком временском интервали (60 и више мм у року од 1 до 3 часа), што условљава појаву поплава, посебно бујичних и унутрашњих/урбаних. Такође, интензивне екстремне температуре, преко 40 степени С, у краћим временским интервалима, 3 до 5, а неретко и преко 7 дана, доводе до појаве суше. Ова суша се манифестује, пре свега, неповољним утицајима на пољопривреду, као и недостатком воде за пиће, а све чешће и појавом пожара на отвореном. Мере у циљу смањења ризика од негативних утицаја климатских промена, ће се спроводити и у оквиру **Решења заснованих на природи**, односно, активности попут пројекта АДАПТ који је у претходном периоду, у сарадњи са ИУЦН, реализован на простору Гледића (видети: https://iucn.org/sites/default/files/2022-08/nature-based-solutions-and-flr_gledic_serbia.pdf).

Евалуацију изнетих мера, као и мера које ће бити обрађене у Плану смањења ризика од катастрофа за град Краљево, вршиће Одељење за послове цивилне заштите, Градска управа, град Краљево.

Сви неопходни ресурси, људски, а посебно материјални, биће планирани кроз систем локалне самоуправе, односно, буџет града Краљево, али и активне програме и пројекте надлежних Министарстава у Влади Републике Србије, као и кроз донаторске, углавном међународне фондове (углавном је реч о ЕУ приступним фондовима). Сви извори финансирања, као и необезбеђена средства, биће детаљније наведени у Плану смањења ризика од катастрофа.

На крају, од изутене важности за даљи развој система смањења ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама, односно, система цивилне заштите, а све у циљу ставрања отпоријег друштва на катастрофе, представља остварена међуопштинска сарадња градова и општина у сливу Западне Мораве. У односу на даљу сарадњу и достигнут степен развоја те сарадње, постигнуће се и значајни успеси, посебно у:

- 1- **Систему ране најаве,**
- 2- Степену **развоју мреже повереника и заменика повереника цивилне заштите**, као и јединица цивилне заштите опште намене и добровољно-ватрогасних друштава,
- 3- **Брзом и ефикасном опоравку након катастрофа**, што се у односу на ову сарадњу, огледа у едукацији локалних Комисија за процену штета и потреба након катастрофа. Додатно, развој Извештаја о процени штета и потреба након катастрофа, као и спровођења посебних мера у циљу обнове, доприносе брзој и ефикасној обнови након катастрофа.
- 4- Примени најоптималнијих решења у циљу смањења ризика од катастрофа, заснованих на примерима добре праксе, односно, **размени искустава, знања и вештина.**

Процена ризика од катастрофа за град Краљево, а у односу на прописима предвиђену обавезу сарадње, али, пре свега, у односу на остварену међуопштинску сарадњу у сливу Западне Мораве, послужиће и другим локалним самоуправама у окружењу у циљу комплексније идентификације и анализе ризике, као и тертману неприхватљивих ризика од катастрофа.

У периоду израде овог документа, паралелно је рађено, иако законом није предвиђена обавеза, и на Процени ризика од катастрофа за слив Западне Мораве и План смањења ризика за слив Западне Мораве (пројекат градова и општина слива Западне Мораве у сарадњи са СКГО, финансиран од СИДА – Шведска Агнетија за међународну сарадњу). Изводи из овог документа биће имплементирани у Процени ризика од катастрофа и Плану смањења ризика од катастрофа за слив Западне Мораве. Такође, неке од информација од значаја из Процене ризика од катастрофа и Плана смањења ризика од катастрофа за слив Западне Мораве су преузете у овом документу, а биће и предмет обраде у Плану смањењу ризика од катастрофа за град Краљево.

*„Observe to predict, predict to prevent“
Galileo Galilei*